

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 11. Ex itinere. Fatigauit illum nostrorum onus peccatorum adeò graue, quale descripsit Isaias & significauit Hieremias.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

D. Avg. Ser. 92. de temp. Tom. 10.

tua illum duxit, tua conficias summiopere rebellionem: *Fatigatus, Fatigat eum* (inquit D. Aug.) *Inobediens in nostris*, Cave tibi Christiane, qui tantopere Deum fatigas, & si ad ea, quae in illo sunt non attendas, teipsum attende, tibi consule, ne lassus sufferendo tuos istos concubitus, impudicitias, motum insolentiam, quae totam graviter offēdis Republicam, illam vitam, quae pauperum exlugis sanguinem, illam caecam tuam ambitionem, quae te rationis reddit expertem, dicat aliquando: *Execrabilis malitia tua, mundare te volui, &c.* teque perdat avertentium.

§. II. Ex itinere. *Fatigavit illum nostrorum onus peccatorum adeo grave, quale describit Isaias & significavit Hieremias.*

43. 1.

Alij Christum considerant ex itinere fatigatum: *Fatigatum*. Et in hoc voluit D. Iohannes modum indicare, quem Saluator in itinere servavit, quo mundum hunc peragravit. Stimulus notum est, iter aliquem fatigare, quod pedes aggreditur, quid si insuper onere gravatus incedat maiori, quanto maiori labore conficietur? Peregrinos illos, quos vidit Abraham ascendentes per viam media die, sole exaltante, iudicavit ipse domum suam accedere adeo fatigatos, ut necesse censeret, ipsos in intus deducere tabernaculum, pedes ablucere frigida, continuo recteare opiparo, calorem temperate, & lassitudinem qua affligebantur, refocillare. Et cum iuvenes essent robore praestantes, & ipsi in eis robur lassitudinem accere valeret, nihilominus illos iudicavit Abraham oppido delassatos, cum ipsos pedestres ad meridiem videret atmetantes. Quod de illis ferret iudicium, si quempiam illorum hoc iter videret conficientem gravi pondere humeris oneratum? Hec igitur in nostro voluit Salvatore declarare Evangelista in huius mundi itinere. Suscepit hoc iter Christus pedester, & in mediam vsque diem prosequitur, aestu solis ferventiori: *Hora erat quasi sexta*. Nemo dubitat, quin debuere supra modum defatigari: sic huic igitur addas, quod pondere nostrorum peccatorum, immenso iucellerit praegravatus, quis verbis exponat quam ex lassitudine confectus & deficiens corruecit? Dicat hoc nobis D. Aug. *Ad parvam fatigatus venit, qui infirmam carnem portavit. Grave pondus infirmo carnis, sed gravius est aliud quod Christus in infirmam carnem portavit: quod cum defecit, non potest non sumere defatigari.* Quod autem sit pondus il-

D. Avg. T. 11. in 104. To. 9.

lud, quo Christus tantopere praegravatur, explicat vates Isaias: *Vesuit Dominus in eo iniquitatum omnium nostrum*. Si pondus tantummodo carnis infirma, quam Dei filius assumpsit illi fuerit gravissimum, quanto gravius erit illi, si huic omnium hominum peccata superponantur, onus quo nullum onerosius. Hoc Christum tantopere defatigavit: *Fatigatus ex itinere*: quia gravatur eum criminum, quae sibi imposuerat, infinita multitudo.

Nihil ita virum deprimit tenerimum imo & validum quam si iter aggrediatur infestum & acclive, gravissimo onere humeris impositis. Pondus accipe ferri centum librarum, vel lapidem molarem, illum humeris iijice, & montis ascendende fastidium. Bone-Deus, quam oppido lassaretis? quam graviter praerimia lassitudine, ex itinere contracta prorsus in terram corrueris: *Nihil tam ponderosum & grave quam peccatum, alle-*

xit D. Chryl. quod multis confirmat argumentis. Navim attende, qua Ionas vehebatur, iam demergebatur, armamenta projiciuntur, ponderibus eiectis alleviant, nec spes affilget me, ioc salutis: quia pondus, quo navis periculo naufragij exponitur, non est istius rationis, sed pondus est peccati, quod pectore later Ionae a facie Domini fugientis: *Navis propheta corpore*: loquitur D. Chrysostomus) *grauabatur, non corporis magnitudine, sed peccati: nihil enim tam grave aqua & onerosum invenies, quam peccatum.* Quid hoc Domine? res adeo parva, quae tam parvi capitur corde viri qualis Ionas, navim ad ima deprimit quam hoc admirandum esset, si pila navis praefectariae maiori inest, illam ilico, licet velocissimam, in maris abyssum absorberet: quam grave censeretur illud esse amygdali pondus, quod tritemi vastissimae impositum coelestem illam ad ima declinaret? Hoc est (inquit D. Chrysol.) *Simile peccati pondus, quod impositum praesentis illis altissimis optime instructis, nominatum autem illi tritemi praetoriae Lucifero, divitijs ac geminis talibus onerata, qualem Deus in hoc extruxerat vniuerso, nulli comparem, cum Spiritus essent ipsi igne velociore, in momento teporis illos in profunda deiecit inferni, eiecerat, quae fulgur de caelo in terram decidit: *Vul-**

bam satanam sicut fulgur de caelo cadentem.

Licet autem hoc multum sit, claris tibi tamen patebit pondetis gravitas in ijs, quos ita ad abyssos detrudit, licet fortissimae sint & potentissimae creaturae, quibus Deus nullas condidit in natura perfectiores, ut ipsos in ijs ita pertinaciter detineat, & detentus sit in omnem

actum.

virtutem, ut se loco mouere, nec hoc se ponere possint exonerare. Hoc præcisus testatur Elias: *Grabitur enim iniquitas sua* & corruet, & non adiecit ut resurgat. Quod illud tam graue pondus, quo sol onustus de caelo in abylos pelagi decideret, illoque sic grauarietur, ut ne pun- do quidem se posset dimouere? quod onus il- lod, quod caelis impostum qui sustinent orbem, illos deiceret, & in terram prosterneret ut illos nulla possit creatura remorari decedentes? Mo- dum autem loquendi perpende mirabilem: *Non adiecit ut resurgat*. Non solum non resurget, aut poterit, sed nec vires quidem extendet, re- surgete conatus: si turris quadam altissima, seu mons in gigantem cadaret, iudubium est, quan- tumcumque fortis fuerit illo prostratus corru- ret, nec pondus tam immetensum supra se vale- ret sustinere. Porro si nihilominus adhuc vive- ret, vires exeret, & conaretur ut in hanc vel il- lam partem se descedens subter posset emerge- re, licet hoc irritum fieret conatu.

O quantum illud peccati pondus, quo supre- mus Angelus prægrauatus, qui solis instar in- ter sidera emicabat, de caelo corruit, & in aby- sos lapsus est infernales, quod istos caelorum Angelos, eminentioribus virtutum fulgori- bus sidereos, de sua deiecit deorsum altitudine: & cum Spiritus sint potentissimi, & creaturæ robustissimæ quibus similes opifex Dei manus non produxit; & tales, quæ si viribus suis relin- quantur, illorum plures tanta possent hoc vici- tium mouere facilitate; quanta tu pilam in aëra ludendo dinterberas; illos tam peritaci- ter detinet, ut nullatenus possint, nec in æternū poterunt de sub huius peccati pondere assurge- re, sed nec vires quidem extendent, nec cona- buntur, nec semel prodire cogitabunt, quod & omnibus damnatis eueniet. Rationem adfero: quia ad huius oneris peccati exonerationem, omnes creaturarum vires non sufficiunt, licet omnes illæ in vnum iunctæ conueniant, quas Deus creauit, vel create poterit aliquando: sed nec tota tanta quantitas est natura potest animā vel à minimo peccato, quo grauat, exonerare: non enim in tota illa, virtus est sufficiens pro il- lo satisfaciendi.

Hoc (explicatore D. Chrysof.) ostendit Deus in figura talenti illius plumbei quod vidit Za- charias quā primū enim mulier peccati Sym- bolū vas ingressa est: vidit quod illam pone se- queretur talentum plumbei, quo fixa teneretur, ne se de loco, quo illam deduxerant, dimoue- ret. Nihil hoc te moueat; quod peccati pondus

quamlibet detineat: creaturam immobilem, tan- tum etenim est, ut ad sustinendum solummodo tui peccati pondus: & perferendam eam quæ in te est, malitiam, quæque tu prægrauatis totā suā Deus indigeat omnipotentia fortitudine: *Susti- nui: in multa patientia vasa i a opia in interitū. 22.* Patientia ea est, quæ tibi vires, arduis perfe- dis administrat: Tam graue Deo tuum est pec- catum, quo tu quoque prægrauaris, ut totā suā in- digeat patientiā, quæ tanta est, quanta sua sap- & finita re- tia & potentia, quæ infinita est cuius si vel ac- quiratur mun adimas infinitatis, tuum non poterit su- patientiā ferre patientiā peccatum: *Ostendit in me omnem 1. Tim. 1. patientiam*. Asserit Apostolus de illo tempore, 16. quo peccatis inhærebat. Indignit totā suā po- tentiā Deus, ut me peccatorem sustineret, quæ est infinita, quæ ferendis oneribus sola sufficit infinitis & pondus infiniti, & cum infinita sit, tantum est pondus peccati, quo impius impedi- tur, ut aliquando (parcite verbo) illam cuiucat.

Notanda sunt hæc verba Hieremæ, quibus acriter arguebat peccatores. Quid vobis persua- detis, vestris peccatis Deum non fatigari: *As- Hier. 44. cendit super cor eius, & non poterat Dominus vl. 22.*

tra portare propter malitiam studiorum vestrorum. X. Peccata vestra cor deuinum affligunt, & notum Peccatum sit vobis: *Non potest Dominus vltra portare.* Bo- Dei super- ne Deus non illi molestum est suis deferre bur- rat patiē- meris, caelos, terrā, elementa, plantas, anima- tiam. lia, montes, mineralia plumbi, aris, argenti vi- ui, superando totum infernum, & quantum il- le sustentat; & queritur, quod peccatum sit adeo tibi graue, quod homo committit, & est in homine, ut vires illi portando sibi deficiant? Hoc autem dicit, non quod peccati grauitas in- finitam suam possit excedere potentiam & su- perare misericordiam, sed ut intelligas quā graue sit Deo vel vnicuique tuum peccatum. No- ta te grauat fames, sitis, iniuriæ, morbi nec ipsa mors. sicut Dominus molestum est vnicuique tuum peccatum. Non ita difficili animo tulit Iob filiorum cladem, bonorum iacturam, sanita- ris ereptionem, tanti ponderis afflictiones, qui- bus pressus: *Corruit in terram: sicut fert Deus Iob 1, 20.* impatienter, quod vel vnum committas pecca- tum, & aliquando ut tibi liqueat quā hoc erat moleste, pressus illo corruit in terram, & non, quia minime potest, sed ut peccati ostendas tibi grauitatem, sic ait: *Non possum vltra portare.* Li- ceat sic dicere, superata est à Pharaone, Baltasar Antiocho, & Iudæis diuina patientia: sic igitur Deo tam molestum est vnum peccatū alienum, quod nec in ipso est, nec tuis incumbit humeris, E e e e sed

Hierone. Bay. de Lanna. Tom. II.

sed vestris, & ei adeo laborioſum eſt illud ſuſtinere, quo te gravabitur onere tanta tua peccata quam in te erunt oneroſa?

XI. Obijcies, ſi tale ſit onus peccati, quomodo hoc non ſentio? Tam agilem me ſentio poſt deſtractionis impudicitia, mille alia peccata, ut inſtat paſſeris volitem quocumque voluero. & quilibet nullo negotio perficiam. Commune eſt axioma philoſophorum: elementa in locis ſuis naturalibus non gravant: quod ſi illa inde educeris, eorum percipies continuo gravitatem. Intraſ natorum mare, & ad profunda aquarum vrinat, nec villo illarum deſuper pondere prægruatur, licet millenis hydrijs ſpermergatur. Illum inde educito, & ſex aut ſeptem humeris eius aquarum hydrias imponito, dicito, ut illas deſerat, heu quam mihi (inquiet) hoc eſt moleſtum! Quæ huius rei cauſa? In mari eſt aqua, velut in loco ſuo naturali, ac centro, vnde & ibidem eius non ſentitur gravitas: in terra vero, & humeris tuis impoſita, in loco eſt alieno, proinde percipitur.

XII. Quis eſt locus naturalis propnuſque peccati? Hanc quaſtionem ſatis frequenter ventilat D. Auguſtinus contra Manichæos. Eſt, (inquit) voluntas inordinata, decepta, atque amoris ſui & affectuum agitata intemperantiâ. Tum voluntas eſt bene ordinata, quando Deum cognoscens illum ſuper omnia, & propter illum diligit creaturas: Inordinatur autem, quando circaturis adhaerens, ſe à Deo avertit, & cum propter illas deſerit: Hæc igitur eſt illa, de qua naſcitur peccatum, & in qua velut in lepiſſima matre conſervatur. Quo tempore in ſuis affectibus voluntas eſt male ordinata, eſt peccatum in illa, velut in loco naturali, vnde quamdiu ibidem eſt, eius non percipitur gravitas. Quare pondus non ſentis adulterij: quia in tua inordinata reſidet voluntate averſa à Deo, & affectu libidinoſo ad ſortium converſa: qua paſſione ita obtenebraris, ut id quod agis, ſicut par eſt, non intelligas. Cur de gravitate non queritis ambitionis? quieſcit in tua voluntate: qua affectu nimio ad honores inardescens deordinatur. Mox ut ſe

XIII. Hanc quaſtionem ſatis frequenter ventilat D. Auguſtinus contra Manichæos. Eſt, (inquit) voluntas inordinata, decepta, atque amoris ſui & affectuum agitata intemperantiâ. Tum voluntas eſt bene ordinata, quando Deum cognoscens illum ſuper omnia, & propter illum diligit creaturas: Inordinatur autem, quando circaturis adhaerens, ſe à Deo avertit, & cum propter illas deſerit: Hæc igitur eſt illa, de qua naſcitur peccatum, & in qua velut in lepiſſima matre conſervatur. Quo tempore in ſuis affectibus voluntas eſt male ordinata, eſt peccatum in illa, velut in loco naturali, vnde quamdiu ibidem eſt, eius non percipitur gravitas. Quare pondus non ſentis adulterij: quia in tua inordinata reſidet voluntate averſa à Deo, & affectu libidinoſo ad ſortium converſa: qua paſſione ita obtenebraris, ut id quod agis, ſicut par eſt, non intelligas. Cur de gravitate non queritis ambitionis? quieſcit in tua voluntate: qua affectu nimio ad honores inardescens deordinatur. Mox ut ſe

XIV. Mox ut ſe voluntas convertit rite componit, ſuique aperit oculos intellectus ſe convertit ad Deum, ab affectu ſe avertit creaturatum, proh quam cito gravitas attenditur peccatorum. Quando proponis peccata tua conſiteri, & divina adiutus gratia malum aduerſis, quod paralli, quod Deo creaturam præſentiſti viliffimam, iam voluntatem ordinate componis, & continuo peccati percipis gravitatem.

Quis viderit David & voluntatis ſuz intentam perantia delinquentem, amore carnali. Bechabec adhaerentem ut cœcum, quo nec miſerum ſuum attendit ſtatum, quam quietus peccato inhaerentibus, quam parum de eius gravitate querebat: ut quam primum à Deo illuminatus componere proponit voluntatem, oculos aperit, pariter ceſſante peccati moleſtiam: heu quam grave Iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt caput meum, & ſicut onus grave granata ſunt ſuper me. Quam grave, Domine, pondus: demerſum me deſinet, ut ne caput quidem attollere ſuſum poſſim, nec animal vidi tanto pondere impeditum in terram corruiſſe, quod tam immobiliter ibidem deſixum retineatur, ſicut ego peccati pondere præpeditus. Nullum mihi robur quo pondus attollam, nec me illo expediam, aut pro illo ſatisfaciam: quæ lacrymæ? quæ gemitus? qui ſugultus? quæ peſtoris tuſſiones? quid hoc erat onus ſentiebatur.

Paulum Apoſtolum conſidera: quam nullam ſentientis peccati gravitatem, contra Chriſtum leviſſimè curtebat? Voluntatis eius erat incompoſita, cœca inordinata. Illum Deus deſuper illuminat, voluntas rite componitur divino nitens auxilio, dum ait: Domine quid me vis facere? Heu quam illo pondere premiſit & angitur: Triftiſta mihi magna eſt & continuus dolor cordis meo.

Cainum perpende maleſtiſum, ſtracitidum, nullo dolore poſtquam conturbatū quati nullius eſſet rei ſibi conſcius. In tuo centro latebat peccatum: ſiquidem eius non cognoſcebat, nec advertebat, quod commiſerat, gravitatem, nec cuius reus erat, inordinatorem. Attamen illi Deus lumen inſundit, quo cognoſcat ſtracitidum, illo licet in ſalutem vi noluerit, atque illi. Huc adeſto proditor: Quid feciſti? Ecce vox ſanguinis fratris tui Abel clamat ad me terra. Sceleris aperit illi Deus gravitatem, & atrociter in illud erumpit deſperationis axion a: Quis eſt iniquitas mea, quam ut unquam merear, q. d. tantum eſt criminis mei pondus, ut illud nec tunc quidem ſerre queat miſericordia. Quando tibi Dominus in ſuo iudicio dilatabit oculos Veneris proles impudica, qui virginis honorem præda nefarius erupuiſti, & in ruinam animæ, illam delectiſſi, tibi que dicit: Quid feciſti? Et quando tibi vindicator ætendiſſime, qui tanta peruſus erras cœcitate, ut iuſtum eſſe iudices, alterum ob iniuriâ verbulum in te hæce, te Deus illuminabit: dicens: Quid feciſti? Et quando tibi cui lingua ad quotidiana ſarſiſſi

XVIII. *fimi nominis Domini soluitur effrenis periu-
ria: nec scelerum memoraris: illorum tibi tri-
buet Deus intellectum, diceatque: Quid fecisti?*
Tunc onus senties, vt omnes sentiant condem-
nati, tam onerosum, vt arbitrentur illud à Deo
non posse sustineri misericordia, licet sit, vt est,
infinita, quocirca de omni salutis desperant, &
in æternum desperabunt, miseri remedio.

Quid leuius videbatur peccatori hic venienti
imo iuuius ac delectabilius, quam tempus tere-
re consolationibus cum tali puella, suisque
per omnia placere desiderijs? quid minus labo-
riosum, quam quatuor assium lucrì gratiã, iura-
re petirare? quam in proximum verbum pro-
ferre detractionis, dicenti iucundum, qua sibi
complacebat satyrica, & aculeata malediceuria:
quam pauperum sibi coaceruare sudorem, imo
& sanguinem? ludicrum habetur videre, deside-
rate, concupiscere. *Quasi per risum stultum opera-
tur scelus.* Dixit sapiens & amicus ille Iob: *Bi-
bunt quasi aquam iniquitatem.* Illos qui hic ita
hoc sentiebant, in inferno pendere, & attende
quam hæc graua modo iudicent, sic vt vel mi-
nimũ suũ peccatũ tantũ dicant ponderis villo
perferendo potentia Dei non sufficiat etiã infi-
nita, & hæc esteorum origo desperationis:
quia licet realiter Dei misericordia sit infinita,
& omnibus peccatis quantumlibet infinitis in-
finites infinites infinitior: tantum aramen est
peccati pondus, vt illi ipsi, qui dum illud com-
mittent, censebant non solum se grauatos, imo
& leues, & hilares & excitatos, ibi tam viraci-
ter peccati sentiant grauitatem, vt arbitrentur,
nullum Deo inesse robur nullam patientiam,
qua vel minimi peccati perferat grauitatem.

Vitam hæc considerares, vitam attende-
res, quã graue animæ tuæ superimponas onus
in eo ipso, quo tuo iudicio tibi nihil delectabi-
lius, nihil est optabilius. Hic optime quadrat
prophetæ dictum: *In nouissimis diebus intelleges
consilium eius.* Si igitur vel vnius peccati tan-
tum est pondus, vt fortissimos creaturarum no-
bilissimarum, Angelos intellige, humeros pos-
sit conterere, & in profundum demergere:
si Dauidi sua tantummodo peccata pondus ad-
ferant adeo molestum, vt cum talis sit, qualem
omnes fuisse nouimus, illo se superatum fateret-
tur. Si Cain suum censeat homicidium adeo
enorme, vt nec Deus ipse hoc patienter perfer-
re queat: quantum pondus erit illud, illud inquam
omnium totius mundi peccatorum? Insuper si
quando peccata sunt in hominibus, quedam sint
Deo tam onerosa, vt aliquando, nostra loquen-

di phasi, sibi ea esse dicat insupportabilia: quid
erit dicendum de totius mundi sceleribus suis
ipsis humeris impositis, & illis quidem, vbi
sunt extra locum suum proprium ac natura-
lem?

Hoc est onus, quod Saluatoris onerat hume-
ros: *Posuit in eo Dominus iniquitatẽ omnium no-
strum.* ait Isaias: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit
peccata mundi,* inquit Baptista, Christum deho-
rans. Illum intueri, qui in se tollit totius mun-
di, quam graue sentiat onus, & quam onus il-
lud sit intolerabile. Quanto grauaretur onere,
vir ille, cui Deus totum pelagus omnesque hu-
meris eius aquas imponeret: quali, cui vastissi-
mum montem Olympum, turremque Babylo-
nis? quali quem omnibus mundi montibus cum-
stis? que grauaret telluris ædificijs? quod huic
posset onus comparari? Illud ipsum est quod
Christi Pater imposuit humeris: *Iniquitatem
omnium nostrum.* Hinc facile colligitur, nemi-
nem præ Christo molestius tulle erminum
grauitatem humeris suis impositam. Etenim
si nullus voluntatem habuerit ita Deo confor-
mem & ordinatam vt Christus, & peccatum
sit quasi extra locum suum naturalem in volun-
tate ordinata ad diuinam, perspicuum est, quod
peccata Christo Saluatori imposita, debuerint
illi maiorem ponderis sui causate molestiam:
cum etiam humeris Christi essent superposita,
dicere licet, quod fuerant quasi extra locum
sibi naturalem. Quia ita Christus suam habuit
voluntatem ordinatam conformemque Diui-
nae, vt ab ea non potuerit deuiare, nec vlate-
nus separari & tunc eo grauius ponderis senti-
tur molestia, quo fuerit extra locum suum
plus elongatum.

Non imponitur Christo peccatum quo ad
culpam: quia nulla poterat Christus inquinari,
prout exponunt & profitentur Theologi, sed
tantum quo ad penam, quam pro illa debe-
bat perferre. Hinc concludo, quod Christus
atrocissimas omnium passus fuerit penas quan-
do morti crucis adiudicatur ignominiosissime.
Nec non quod tantos sentierit nostrorum cri-
minum dolores, ac si in illo, velut in nobis
omnia reperiretur. Quid igitur miramur,
quod ita fatigaret ab itinere qui illud sicut ipse,
ita suscepit, tanto onere, quantum est nostro-
rum omnium peccatorum, prægrauatus. Mon-
tes illos intueri erminum altissimos, cælum
vsque pertingentes, quæ à mundi primordijs
homines omnes perpetrarunt. Hoc portato-
nus, hoc fatigatur, hoc corruit, hoc modo ad-
Ecccc 2

XX.
Similitu-
do.

XIII.
Quantũ
Christus
pondus
sentierit
peccato-
rum.

pute i

putei marginem labore confectus exanimis prostermitur, & quando crucem sibi bailabit, qua totum dependet onus, sapius cum illam in terram corruet, & cum adeo sit immensum, vitam illi admet sibi charissimam.

§. 12. Sedebat sic. Erat sicut Amnon amore languidus, de quo triumphat amor efficacissimus ut illum in te accendat.

83 24 **A** Tramen longè profundius nobis insinuat Evangelista mysterium, Christum scilicet nobis offert amore languidum, charitatis flammis ardentissimum. Hoc indicat dum illam temporis addit circumstantiam: *Hora erat quasi sexta id est Sol ad meridiem ascenderat.*

Li. 2. uxor. 8. 2. Hæc est D. Gregorij regula, fuitque primitus D. Augustini: quotiescunque S. Scriptura aliquam narrans historiam, circumstantiam exprimit, qualitatemque temporis, hanc vult sic intelligi, quod ea ipsa inueniatur in corde eius de quo fit sermo. De maximo narrat Abraham Patriarcha, quod in ipso seruore diei, quando Sol feruentius adurebat terram, eamque velut in

I. **Circumstantia** quid indicet. *Gen. 18. 3.* Hæc est D. Gregorij regula, fuitque primitus D. Augustini: quotiescunque S. Scriptura aliquam narrans historiam, circumstantiam exprimit, qualitatemque temporis, hanc vult sic intelligi, quod ea ipsa inueniatur in corde eius de quo fit sermo. De maximo narrat Abraham Patriarcha, quod in ipso seruore diei, quando Sol feruentius adurebat terram, eamque velut in

II. **Meridies** charitatis signat feruentem. *Gen. 18. 3.* Hæc est D. Gregorij regula, fuitque primitus D. Augustini: quotiescunque S. Scriptura aliquam narrans historiam, circumstantiam exprimit, qualitatemque temporis, hanc vult sic intelligi, quod ea ipsa inueniatur in corde eius de quo fit sermo. De maximo narrat Abraham Patriarcha, quod in ipso seruore diei, quando Sol feruentius adurebat terram, eamque velut in

directè Solis oppositus reuerberationi, peregrinos expectans, ut illos in domum reciperet, eo quod venturi essent fatigati & labore pallecentes: *In ostio tabernaculi sui, in ipso seruore diei.* Quo Spiritus S. indicat tale fuisse & pectus Abraham: fornacem scilicet amoris & charitatis feruentissimam: & simul obijciendæ respondet questioni: *Pateat mihi Dominus qui fieri potest ut vir in æstate calidissima, & ipso seruore diei, solis se opponat & exponat reuerberationi, ut exurendus necessario esse videatur? Ne factum mireris: illa quippe, qualitas temporis quoad corpus, nimirum calor intensissimus, qualitate indicat animæ, charitatem scilicet erga pauperes & peregrinos ardentissimam, & ignis ille charitatis in anima, hoc in eo operabatur, ut in corpore solis æstum non sentiret ardentissimum.*

Notanter autem (inquit D. Augustin) vsus est Evangelista illo stylo, scribens de Iuda dnm de cenaculo profugeret: *Et cum inuixisset buccellam, dedit Iudæ Epæ. Et cum accepisset buccellam, exiit conuictus: cui sic addit: Erat autem nox.*

III. **Nox** significat mentis tenebras. Quo significat illam circumstantiam noctis verius fuisse in perditissimi Iudæ Apostoli pectore cuius cor Egyptiacis & palpabilibus tenebris implicabatur, cum esset ipse omni diuina

gratiæ luce priuatus: vide & in maximam & peruersissimam incidit malitiam, qua vir omni palpa cecior non potest patrare grauiorem. Progreditur, & de Dno Petro scribit Christum negante, cuius & temporis annotat circumstantiam: *Frigus erat & calefaciebat se.* Ut iugus illud intelligas, & in Petri pectore confidetes: iam enim in eius corde defuerat charitatis, quo prius ebulliens tam præclara & repetita & iurata Christo promissa condixerat. Eodem modo nunc addit Evangelista temporis circumstantiam ipsum scilicet meridiem id est solis ardorem intensissimum: qui æstate maxime exarsit, & præcipue circa meridiem: *Hora quasi sexta.* Quando tellus exurit, animalia præ nimio æstu anhelant, ad sua se recolligunt, antra, passeret ad cauernas maceræ, quo non uentis hanc quoque in Christi pectore notandam circumstantiam, in quo amoris æstus erga homines erat intensissimus, quo cor eius exuretur: Christi pectus ardentissimo flagrabat amoris incendio, ipse factus amarus, quo mundus non vidit feruentiorem, hoc igitur æstro percutus proficitur, discurret, festinatque diligentius.

Diuinam scimus esse visionem, qua illustratus Ezechiel, metallum illud vidit formosissimum, in quo aurum argento mixtum electrum componebat pretiosissimum, quod flammis considerat igneis circumdatum. Et quid ageret? *Et visio discurrens.* nullam habebat requiem. *Hæc electrum sanctum & non requiescit?* satis liquet, quod ignem non autendas, quo feruens exarsit. Hæc Christum emittens electrum, in quo diuinitatis aurum argento permiscetur humanitatis in vno supposito. Quam festine suæ discurret tempore passionis? quam inquiete de vno ad alterum transuolat Tribunal, de hoc iudice ad illum, & ante hæc, quam præcepit præditur de Iudæa in Galilæam, de Galilæa in Iudæam, & inde versus Amaniam: quis te Domine, dicit adeo inquietum? quis te ad discursus agit, requies Angelorum? *Aut oris ignis, quo pectus eius circumcingitur?* hic illum in pelle feruentius, a: ut tandem præ nimio labore festina angustetur, anhelus suspiret, & viribus deficiens ad oram putei se prosterнат delassatus. *Sedebat sic supra fontem.*

Et coniecturam capio: talem nobis desiderat Evangelista, qualè nobis representat Hæreticus. *Factus est in corde meo, quasi ignis exarsitum: claususque in ostio meo, & defecit ferrum non sustinens.*

YV